

UDENRIGSMINISTERIET

DECEMBER 2021
opdateret FEBRUAR 2022

WHISTLEBLOWER- POLITIK

DIREKTIONENS FORORD.....	3
1. INTRODUKTION.....	4
2. FORMÅL.....	4
3. HVEM KAN INDGIVE OPLYSNINGER TIL ORDNINGEN	4
4. HVILKE OPLYSNINGER KAN DER INDBERETTES OM.....	5
5. INDBERETNING.....	6
6. UDENRIGSMINISTERIETS WHISTLEBLOWERENHED.....	6
7. HÅNDTERING OG BEHANDLING AF HENVENDELSER	6
8. ANONYMITET OG TAVSHEDSPLIGT	7
9. HVILKE RETTIGHEDER HAR WHISTLEBLOWEREN.....	7
10. HVILKE RETTIGHEDER HAR PERSONER, DER INDBERETTES OM	8
11. BEHANDLING AF PERSONOPLYSNINGER	8
12. OFFENTLIGHEDSORDNING OG YDERLIGERE OPLYSNINGER	8

DIREKTIONENS FORORD

Udenrigsministeriet ønsker at opretholde de højeste standarder for integritet og professionalisme blandt vores medarbejdere og i vores organisation og dermed sikre en forsvarlig forvaltning af offentlige midler. For at kunne gøre det, er det vigtigt, at vi i Udenrigsministeriet har en organisationskultur, der sikrer åbenhed om fejl, så vi lærer af dem og dermed får en bedre arbejdsplads og leverer bedre ydelser.

Det er vores indtryk, at Udenrigsministeriets medarbejdere langt hen ad vejen føler sig trygge ved at gå til deres nærmeste overordnede eller tillidsrepræsentant og gøre opmærksom på fejl, forsømmelser eller upassende adfærd. Der kan dog være tilfælde, hvor der er tale om så alvorlige formodede ulovligheder eller uregelmæssigheder (fx lovbrud, grove overtrædelser af interne retningslinjer eller seksuel chikane), at en ansat af den ene eller anden grund foretrækker at gøre brug af Udenrigsministeriets whistleblowerordning. Whistleblowerordningen er altså et supplement til den daglige og åbne kommunikation, der allerede eksisterer i Udenrigsministeriet.

Whistleblowerordningen er nærmere beskrevet i denne politik og er relevant for alle Udenrigsministeriets ansatte. Ordningen sikrer, at alle indberetninger behandles seriøst og med den højest mulige tryghed for både whistlebloweren og den eller de, der indberettes om. Ansatte, der indberetter til ordningen og ønsker at være anonyme, kan gøre det uden at frygte, at deres identitet bliver videregivet til andre end de medarbejdere, der behandler indberetningen.

Det er i Udenrigsministeriets interesse, at vi får identificeret fejl, ulovligheder og uønsket adfærd. Erfaringerne fra Udenrigsministeriets whistleblowerordning viser, at den er en relevant og brugbar kanal for at handle på konkrete sager, lære af dem og dermed forbedre organisationen. Heldigvis bliver langt de fleste sager dagligt håndteret i den enkelte enhed – det skal vi fortsætte med. Men hvis forholdene tilsiger det, opfordres alle ansatte til at gøre brug af whistleblowerordningen. Det er et fælles ansvar.

1 INTRODUKTION

Whistleblowerloven trådte i kraft den 17. december 2021 og stiller bl.a. krav om etablering af whistleblowerordninger på offentlige arbejdspladser. Denne politik beskriver Udenrigsministeriets udmøntning af loven.

Der henvises i øvrigt til Justitsministeriets vejledninger, whistleblowersiden på um.dk og [UMBrella](#) samt den [eksisterende whistleblowerordning](#) forankret hos Datatilsynet.

2 FORMÅL

Udenrigsministeriets whistleblowerordning har til formål:

- At øge mulighederne for at Udenrigsministeriets ansatte og samarbejdspartnere trygt kan ytre sig om kritiske forhold i Udenrigsministeriet uden at frygte for negative konsekvenser
- At beskytte personer, som indgiver oplysninger til whistleblower-ordningen
- At opdage fejl og forsømmelser internt i Udenrigsministeriet og derved bidrage til at højne niveauet for Udenrigsministeriets forvaltning og ydelser

3 HVEM KAN INDGIVE OPLYSNINGER TIL WHISTLEBLOWERORDNINGEN

Udenrigsministeriets whistleblowerordning kan anvendes af følgende personer:

- Nuværende ansatte, dvs. alle ansatte i København, personer, der arbejder for Udenrigsministeriet på danske repræsentationer i udlandet, inklusiv repræsentationsansatte, praktikanter, specialattachéer, ansatte i forvaltningsenheder, kort- og langtidsrådgivere og sekunderede nationale eksperter
- Tidligere ansatte
- Personer, der endnu ikke er ansat, men som indberetter om oplysninger i relation til ansættelsesprocessen eller andre førkontraktuelle forhandlinger
- Ansatte hos de samarbejdspartnere, som Udenrigsministeriet har et mere formaliseret og kontinuerligt samarbejde med

4 HVILKE OPLYSNINGER KAN DER INDBERETTES OM

Udenrigsministeriets whistleblowerordning kan alene benyttes til at indberette om alvorlige forhold eller mistanke om alvorlige forhold, som har betydning for Udenrigsministeriets varetagelse af egne opgaver. Det betyder, at der kun kan indberettes om forhold, der har fundet eller vil finde sted i Udenrigsministeriet. Det forudsættes, at den person, der indberetter, har konkret viden eller rimelig mistanke herom.

Udenrigsministeriets whistleblowerordning behandler indberetninger, der¹ vedrører oplysninger om overtrædelser af EU-retten¹, som er omfattet af anvendelsesområdet for whistleblowerdirektivet samt alvorlige lovovertrædelser og øvrige alvorlige forhold (se Boks 1 med eksempler).

Whistleblowerordningen kan ikke anvendes til indberetning af klassificerede oplysninger, der falder inden for

rammerne af Sikkerhedscirkulæret (CIR1H nr. 10338 af 17. december 2014 om beskyttelse af klassificerede informationer af fælles interesse for landene i NATO eller EU, samt informationer af sikkerhedsmæssig beskyttelsesinteresse i øvrigt).

Whistleblowerordningen er et supplement til allerede eksisterende kanaler, dvs. nærmeste leder, enhedschef, tillidsrepræsentanter, HR, det lokale samarbejdsudvalg (JCC) og de repræsentationsansattes mediator. Forhold, som ikke drejer sig om overtrædelse af lovgivning eller alvorlige forhold (fx overtrædelse af interne retningslinjer som sygefravær, rygning, påklædning mm. samt generel utilfredshed med ledelsen, konflikter mellem to medarbejdere og mindre grove personrelaterede konflikter), skal ikke indberettes via whistleblowerordningen men forventes løst gennem de eksisterende kanaler.

BOKS 1: EKSEMPLER PÅ FORHOLD, DER KAN INDBERETTES OM

- **Strafbare forhold**, f.eks. overtrædelse af tavshedspligten, misbrug af økonomiske midler, tyveri, svig, underslæb, bedrageri, bestikkelse mv. Det kan f.eks. være uberettiget videregivelse af virksomheders drifts- og forretningshemmeligheder på TC-området, uberettiget videregivelse af oplysninger om enkeltpersoners private forhold (straf, helbred) på det konsulære område. Det kan også være misbrug af betroet magt i strid med UMs antikorrupsionspolitik, herunder opnåelse af egen vinding ifm. indkøb af varer eller tjenesteydelser på driftsområdet eller ifm. udbetaling af støttemidler på Danidas område
- **Grove eller gentagne overtrædelser af lovgivningen**, f.eks. forvaltningsloven, databeskyttelseslovgivningen, offentlighedsloven. Det kan f.eks. være, hvis en medarbejder bevidst eller gentagne gange undlader at gøre opmærksom på egen inhabilitet i en konkret sag; hvis en medarbejder bevidst eller gentagne gange undlader at behandle aktindsigtssager efter reglerne eller undlader at partshøre i afgørelsessager
- **Grove eller gentagne overtrædelse af forvaltningsretlige principper eller væsentlige interne retningslinjer**, f.eks. undersøgelsesprincippet, krav om saglighed, magtfordrejningsgrundsætningen og proportionalitet, eller f.eks. retningslinjer om tjenesterejser, gaver og regnskabsaflæggelse. Det kan f.eks. være hvor en medarbejder bevidst eller gentagne gange undlader at oplyse sager tilstrækkeligt; ved skønsmæssige vurderinger lægger vægt på hensyn, der er sagen helt uvedkommende (f.eks. private hensyn); under tjenesterejser, eller ved besøg fra udlandet eller fra samarbejdspartnere at modtage gaver i strid med UMs gavepolitik
- **Grove personrelaterede konflikter på arbejdspladsen**, f.eks. grov chikane og grov mobning
- **Seksuel chikane**, f.eks. enhver form for uønsket verbal, ikkeverbal eller fysisk adfærd med seksuelle undertoner med det formål eller den virkning at krænke en persons værdighed, navnlig ved at skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima
- **Bevidst vildledning af borgere og samarbejdspartnere**

¹Eksempler på overtrædelse af EU-retten i Justitsministeriets vejledning for whistleblower. Hvad angår overtrædelser af EU-retten, er det ikke et krav, at der er tale om en *alvorlig* overtrædelse.

5 INDBERETNING

Ønsker man at indberette til Udenrigsministeriets whistleblowerordning skal dette gøres på whistleblowerportalen: <https://um.sit-wb.dk>.

Her findes yderligere vejledning samt en indberetningsformular, der skal udfyldes

6 UDENRIGSMINISTERIETS WHISTLEBLOWERENHED

Udenrigsministeriets whistleblowerordning er forankret i Controller, hvor et mindre team udgør whistleblowerenheden. Whistleblowerenheden skal forholde sig objektivt og sagligt i behandlingen af alle indberetninger. Whistleblowerenheden er i den konkrete sagsbehandling uafhængig af direktionen.

Ved spørgsmål angående indberetning kan whistleblowerenheden kontaktes på telefon +45 33 92 19 00 (kl. 10-15 dansk tid på hverdage) eller på whistleblower@um.dk. Der kan dog kun indberettes via ovennævnte whistleblowerportal, ligesom også al kommunikation mellem whistlebloweren og Udenrigsministeriets whistleblowerenhed foregår via portalen.

7 HÅNDTERING OG BEHANDLING AF WHISTLEBLOWERHENVENDELSER

Alle indberetninger til Udenrigsministeriets whistleblowerordning modtages og behandles af whistleblowerenheden på en måde, der sikrer fortrolighed, forhindrer at uautoriserede medarbejdere får adgang til indberetningen og er i overensstemmelse med en dedikeret intern sagsbehandlingsvejledning.

Whistleblowerenheden vil i forbindelse med modtagelsen af en indberetning bekræfte modtagelsen heraf overfor whistlebloweren hurtigst muligt og senest inden for syv dage. Enheden foretager en første screening af henvendelsen, herunder af hvorvidt de indberettede oplysninger vedrører Udenrigsministeriet som myndighed og vedrører alvorlige forhold, der er omfattet af Udenrigsministeriets whistleblowerordning

Hvis det vurderes, at indberetningen falder uden for Udenrigsministeriets whistleblowerordning, vil whistleblowerenheden informere whistlebloweren herom.

Hvis indberetningen vedrører en sag, som tidligere er blevet behandlet af en anden enhed i UM, vil whistleblowerenheden som udgangspunkt ikke på ny behandle den samme sag i regi af whistleblowerordningen men i stedet henvise til den oprindelige enhed. Såfremt indberetningen indeholder nye oplysninger om den tidligere sag eller vedrører selve sagsbehandlingen af sagen, vil indberetningen kunne håndteres i regi af whistleblowerordningen.

Hvis whistleblowerenheden vurderer, at der er tale om en indberetning, der falder inden for whistleblowerordningen,

iværksættes en undersøgelse. Afhængig af indberetningens karakter vil whistleblowerenheden enten selv forestå undersøgelsen eller nedsætte en undersøgelsesgruppe med deltagelse af den eller de enheder i Udenrigsministeriet, der bør undersøge oplysningerne nærmere. Af hensyn til at sikre størst mulig fortrolighed i undersøgelsen er der i relevante enheder udpeget en fast whistleblower-kordinator², der deltager i undersøgelsesgruppen og behandler indberetningen i overensstemmelse med den interne sagsbehandlingsvejledning. Under hensyntagen til den særlige tavshedspligt (jf. Boks 2) må whistleblowerens identitet ikke videregives til medlemmerne af Undersøgelsesgruppen.

Whistlebloweren modtager om muligt feedback fra whistleblowerenheden inden for tre måneder fra bekræftelse af modtagelsen af indberetningen. I videst mulig omfang og under iagttagelse af gældende ret vil denne feedback inkludere information om, hvilke tiltag der er iværksat eller påtænkes iværksat. Som hovedregel kan der ikke gives oplysninger til whistlebloweren, der kompromitterer tavshedspligten eller andres rettigheder, herunder eventuelle ansættelsesretlige reaktioner som led i orienteringen om sagens resultater.

Hvis undersøgelsen afdækker kritisable forhold, videregives konklusionerne af undersøgelsen til HR med henblik på vurdering af eventuelle ansættelsesretlige sanktioner. Whistleblowerenheden har ikke kompetence til at beslutte og iværksætte eventuelle ansættelsesretlige sanktioner som følge af en whistleblowersag.

² En "WB-koordinator" er en specifikt udpeget person (som udgangspunkt souschefen) i de enkelte enheder, der er underlagt et særlig tavsheds- og fortrolighedshensyn og som påtager sig ansvaret for at undersøgelsen af

påstandene i en given henvendelse inden for den pågældende enheds ansvarsområde tilrettelægges på en sådan måde at færrest mulige involveres i sagsbehandlingen og at denne sagsbehandlingsvejledning følges.

8 ANONYMITET OG TAVSHEDSPLIGT

Det er via whistleblowerportalen muligt at indgive oplysninger uden at angive sin identitet. Udenrigsministeriet opfordrer dog til, at man som whistleblower ikke indgiver oplysninger anonymt. Dels kan det i praksis være vanskeligt at sagsbehandle anonyme henvendelser, og dels kan Udenrigsministeriet ikke i sig selv lægge vægt på anonyme oplysninger som led i en afgørelse f.eks. over for en ansat. Det kan indebære, at en indberetning om ulovligheder mv. må henlægges, uden det er muligt at komme til bunds i den.

Anonyme whistleblowerhenvendelser vil dog altid blive behandlet på samme måde som ikke-anonyme whistleblowerhenvendelser i det omfang, det er muligt.

Medarbejderne i whistleblowerenheden er underlagt en særlig tavshedspligt om de oplysninger, der indgår i indberetningen (se boks 2 for flere detaljer).

9 HVILKE RETTIGHEDER HAR WHISTLEBLOWEREN

Whistleblowerloven tildeler whistlebloweren særlige rettigheder, der gælder før, under og efter at personen har foretaget indberetning eller offentliggørelse.

Personer, der indgiver indberetninger til Udenrigsministeriets whistleblowerordning og har rimelig grund til at tro, at oplysningerne i en indberetning er nødvendige for at afsløre en alvorlig lovovertrædelse eller et alvorligt forhold (dvs. er i god tro) ydes en vis beskyttelse. Denne beskyttelse indebærer, at whistlebloweren ikke kan stilles til ansvar for at afsløre fortrolige oplysninger (fx oplysninger omfattet af en lovbestemt tavshedspligt), hvis whistlebloweren har rimelig grund til at tro, at de fortrolige oplysninger er nødvendige for at afsløre en alvorlig lovovertrædelse eller et alvorligt forhold.

En whistleblower må ikke udsættes for repressalier (fx suspension, afskedigelse, degradering eller undladt forfremmelse, overførsel af opgaver, forflyttelse, lønnedgang, arbejdstidsændringer, nægtelse af uddannelsesaktiviteter, negativ bedømmelse af vedkommendes performance), fordi vedkommende har foretaget en indberetning, ligesom en whistleblower ikke må hindres eller forsøges hindret i at foretage en indberetning. Hvis man som whistleblower i Udenrigsministeriet oplever at blive mødt med negative reaktioner, fordi man har benyttet sig af whistleblowerordningen, kan man rette henvendelse til whistleblowerenheden, sin tillidsrepræsentant eller faglige organisation.

Der må ikke bevidst indgives urigtige eller vildledende oplysninger gennem Udenrigsministeriets whistleblowerordning. I givet fald er whistlebloweren ikke omfattet af whistleblowerlovens beskyttelse.

BOKS 2: DEN SÆRLIGE TAVSHEDSPLIGT

Den særlige tavshedspligt betyder, at medarbejdere tilknyttet whistleblowerenheden ikke må videregive oplysninger, der direkte eller indirekte kan identificere whistleblowerens identitet. Oplysninger om whistleblowerens identitet kan dog videregives såfremt:

- Whistlebloweren samtykker hertil, fx hvis en indberetning ikke i tilstrækkelig grad kan undersøges uden at whistleblowerens identitet videregives
- Når videregivelsen sker for at imødekomme overtrædelser, fx videregivelse til Politiet eller Finanstilsynet
- Med henblik på at sikre berørte personer et forsvar, fx hvis en indberetning giver anledning til at foretage en anmeldelse af en lovovertrædelse, eller hvis det er nødvendigt at indkalde en person som vidne i en retssag

Brydes den særlige tavshedspligt forsætligt eller ved grov uagtsomhed, altså videregives whistleblowerens identitet eller oplysninger, der indirekte kan identificere identitet, kan dette straffes med bøde.

Den særlige tavshedspligt omfatter alene oplysninger, der indgår i en given indberetning. Øvrige oplysninger, der fx indsamles i forbindelse med behandlingen af en konkret indberetning, er ikke omfattet af tavshedspligten.

10 HVILKE RETTIGHEDER HAR PERSONER, DER INDBERETTES OM

Whistleblowerenheden har som udgangspunkt pligt til at oplyse den eller de berørte personer, der er nævnt i en indberetning om behandlingen af deres personoplysninger og deres rettigheder i henhold til databeskyttelsesforordningen. Den særlige tavshedspligt betyder dog, at der ikke som udgangspunkt kan videregives oplysninger om whistleblowerens identitet.

De databeskyttelsesretlige regler finder anvendelse. Det indebærer bl.a., at oplysningspligten i databeskyttelsesforordningen skal iagttages med de undtagelser, der følger af reglerne på området. Det betyder eksempelvis, at hvis det sandsynligvis vil gøre det umuligt eller i væsentlig grad vil hindre behandlingen af whistleblowerhenvendelsen, kan oplysningspligten indtræde på et senere tidspunkt. At de databeskyttelsesretlige regler finder anvendelse betyder også, at den berørte person har ret til at bede om at få

rettet forkerte oplysninger, ret til at bede om at få slettet oplysninger og ret til at bede om, at myndigheden begrænser behandlingen af oplysninger om personen.

Den eller de berørte personer, der er nævnt i en indberetning, vil af whistleblowerenheden blive underrettet og inddraget, hvis indberetningen realitetsbehandles. Den berørte person vil altid blive givet mulighed for at forholde sig til eventuelle anklager, oftest via en skriftlig redegørelse.

Den berørte person vil modtage underretning, når sagen henlægges, hvis den er åbenbart grundløs.

11 BEHANDLING AF PERSONOPLYSNINGER

Retsgrundlaget for Udenrigsministeriets behandling af personoplysninger modtaget i forbindelse med Udenrigsministeriets whistleblowerordning følger af whistleblowerlovens § 22.

Personoplysninger, som whistleblowerenheden modtager i forbindelse med behandlingen af indberetninger, opbevares så længe, som det er nødvendigt og forholdsmæssigt for at opfylde de krav, der følger af whistleblowerloven, eller hvis der er en legitim grund til fortsat opbevaring, f.eks.

hvis det er påkrævet efter anden lovgivning, herunder i forhold til databeskyttelsesretlige regler, forvaltningsloven eller arkivloven, eller hvis der er grund til at tro, at indberetningen kan styrkes af senere indkomne indberetninger.

Som whistleblower eller berørt person har du en række rettigheder efter databeskyttelseslovgivningen i forhold til Udenrigsministeriets behandling af dine personoplysninger. Du kan læse mere om dine rettigheder, Udenrigsministeriets behandling af personoplysninger og kontaktoplysninger på databeskyttelsesrådgiver og Datatilsynet [her](#).

12 OFFENTLIGHEDSORDNING OG YDERLIGERE OPLYSNINGER

Udenrigsministeriet er underlagt en særlig offentlighedsordning, hvorfor der én gang årligt offentliggøres en række oplysninger om ministeriets whistleblowerordning på [um.dk](#). Offentliggørelsen sker under hensyntagen til den særlige tavshedspligt.